

Бондарівна

Автор:

Іван Карпенко-Карий

Бондарівна

Іван Карпенко-Карий

ШЕДЕВРИ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ #1

«Бондарівна» Івана Карпенка-Карого – п'єса, в якій історичні реалії поєднані з інтимними мотивами – кохання доньки Бондаря Тетяни і запорозького козака Тараса***. До відомих творів автора належать «Мартин Боруля», «Сто тисяч», «Хазяїн», «Безталанна», «Сава Чалий», «Бурлака», «Наймичка», «Житейське море», «Суєта». Іван Карпенко-Карий – український драматург, майстер соціально-психологічної та сатиричної драми.

Іван Карпенко-Карий

БОНДАРІВНА

Драма у 4 діях і 2 одмінах

Діється в XVII столітті

ДІЙОВІ ОСОБИ:

Староста – вельможний пан.

Чеслав Герцель – шляхтич, його прибічник.

Гнат Бондар – старий козак.

Тетяна – його дочка.

Марія – хазяйка у Бондаря.

Тарас – запорожець, літ 35.

Денис – парубок, літ 25.

Оксана – дівчина, його сестра.

Запорожці 1,2,3

Чоловіки 1,2,3

Наймити 1,2,3

Мордохай – орандар.

Запорожці, народ, дівчата, челядь двірська.

ДІЯ ПЕРША

Улиця. З одного боку оранда, з другого – хата Бондаря.

ЯВА I

Бондар, чоловіки 1 і 2.

Бондар. Вже третій день, як він приїхав з Січі; сьогодні прийде попрощатися; а ви, як хочете дознатися, – ідіть до нього!.. Та нур, мовчать! По корчмах – ані слова! Нехай все буде, як було, поки пора не прийде!

Чоловік 1. Не первина: вже добре ми навчились, як мовчать!.. Немало лиха натерпілись від язиків дурних!..

Чоловік 2. Не вспе ще зібратися рада де-небудь, а жид про все вже зна і зараз же несе до пана.

Бондар. Отож-то й е!.. А послі пшик і вийде!.. Пора за кров, що пролили, хоч розуму набратися!.. Коли ж в нас так: розсердився козак на жида і ну його страхать, що вже недовго будуть панувать, що скоро прийде ім кінець!.. І так успіє похвальбою все жидові розтолкувати, що діється між козаками, що той все зна, неначе він на раді був.

Чоловік 1. Правда, правда.

Бондар. Ну, йдіть же ви ще до Тараса, а я його тут буду ждять.

Чоловік 2. Ходім, Максим.

Виходять.

ЯВА II

Бондар(сам). Багато крові ще проллється!.. І жаль мені, як я подумаю, що все оце, що весело так виглядає, димом візьметься! Не можна ж більш терпіть, пора ім показать, що й справді в козака е шабля і вона недурно висить біля боку!.. Хмельницький взявсь за діло, а він розумний, вчений і козак бувалий! Дай-то боже хоч перед смертю побачить, як знов козак наш оживе! Піду ж я підожду Тараса. Не знаю, де моя пішла Тетяна? За ці два дні, що тут Тарас буває, щось став я помічатъ, неначе не своя вона. Не впору те кохання, а й рад би був я матъ такого зятя, як Тарас. Та ні! Він не до шлюбу дивиться: слава лицарська вже повінчалась з ним, то з нею він не розведеться! (Іде в хату).

ЯВА III

Із оранди виходять Герцель і Мордохай.

Герцель. Не чуть ні слова, кажеш?.. Прислухайся, Мордохай, в обидва вуха, бо й вам не з медом буде!

Мордохай. Ой вей! Кому скрутиться, а нам змелеться!.. Бідним жидкам найбільше завжди достається!.. Не треба вам, пануню, турбуватися, бо жид, як страх ще за сто миль, кричить, що вже під носом, – і часом зайця вовком він полічить! То й добре! В таку пору краще даремно тричі перелякаться, ніж ждять спокійно, поки тебе заріжуть.

Герцель. І даремно лякаться не треба, бо переляканий чоловік завжди дурість зроби і в ополонку сам ускоче, як тільки крикнуть зопалу на нього. (Оглядається). А що, ти не казав ще Бондарівні про те, що я тобі велів?.. Про мое кохання люте... Ой Мордохай!.. Коли б мені її добути, я душу чортові б віддав хоч зараз!..

Мордохай(лукаво). Сватайте її, пануню!.. Хіба Бондар скажений, щоб за такого пана не віддав?

Герцель. Ну та й дурний ти, а ще й жид! Нащо мені рахуба та здалася: щоб староста, вельможний пан, побачив гарну жінку і зараз одібрав? Таку красу не вдержиш жінкою! А так, пограться з нею – і душу б чортові, кажу тобі, віддав!

Мордохай. Вона така чесна дівчина, що вас коли полюбить, до старости не піде вже тоді.

Герцель. Скажи своєму батькові! Я добре вже жіночу губу знаю. Вони всі держать честь дівочу міцно, і тільки треба жінкою щоб стала, то вже недовго будем ласки добуватись!.. О, знаю я – з'ів зуби!..

Мордохай. Правда, пануню, багато є й таких... Але це не така!.. Світую вам сватать Бондарівну... Коли добудете її за жінку – щасливі станете.

Герцель. Іди ти к бісу з своєю радою дурною! Ти тільки їй скажи, що я душі у ній не чую!.. А там я знаю, що робить!.. О, стривай! Здається, староста наш пан простує!.. Так, він... Треба до нього бігти. (На виході). Зроби ж, об чім прошу! Бо пейси й бороду тобі я обшмалю, нехай мене чортяка візьме. (Пішов).

ЯВА IV

Мордохай(сам). Який ласий! Бондарівну, може, десять душ вже сватало, і вона всім відказала, а йому хочеться так добути її, щоб погратися! Ой вей!.. Які тепер пани понаставали: всі ласі до жінок, до меду доброго, та й годі! А як треба воювати з козаками, то вони нікуди не годяться! Бо мед, венгерське і жінки всю силу й хоробрість з них позабирали!.. Покажи йому Бондарівну, то він од війська утіче! Та що там Бондарівну; нехай яка-небудь моргуха йому кивне, то вже він не вояка, а бабій...

З дверей висовується голова жидівки.

Жидівка. Мордохай! Кім гер! (Голова ховається).

Мордохай. Зараз, зараз! Ой, ой!.. Які часи настали!.. Погані часи: пани не вміють воювать, а жидки бідні пропадають від гайдамак, як мухи восени! Вей мір, вей мір!.. Що далі буде! (Пішов).

ЯВА V

Трохи раніше чуть за лаштунками дівочий хор. Водять «короля». Виходить Бондарівна.

Тетяна(іде до своєї хати). Невесело мені чогось зробилось з ними!.. І так недавно ще мене смішило залицяння моїх женихів і муки ті, що від кохання вони мали!.. А тепер? Либонь, з'являється в мені самій те, з чого сміялась я!..

Оксана(іде хутко до Тетяни). А знаєш ти, що наш Денис сьогодні хоче тебе сватати? Він пропадає за тобою!..

Тетяна. Молодий ще ваш Денис, йому на Січ, а не до шлюбу шлях.

Оксана. Те ж саме й батько йому кажуть, а він як мертвий ходє, не слухає нікого; одно на думці - ти!..

Тетяна. Йому ще слави, козацького гарту добувати треба, а з ними вмісті й розум затвердіє. Тоді уже подумає й про шлюб!..

Оксана. І скільки ти вже відказала тим женихам! Всі дівчата дивуються!.. Невже ти й досі ще не бачила такого козака, щоб серденько до нього задрожало?

Тетяна. Сама не знаю, як сказати!.. Сміялась я з кохання, любила батька одного, його розмови про походи мене чарували, та й більш нікого... а тепер...

Оксана. Що?.. Може, полюбила ти кого?.. Цікаво!.. Чи не козак отой, Тарас, що у вас його я бачила учора?

Тетяна. Не знаю... Може, й він!.. Слухай, Оксано, як я його побачила, то мені так ясно стало на душі, так весело, що все б балакала, сміялась і слухала його... І хата наша ясніша стала, а в серці - мов празник, Великдень! А як пішов він з хати, то зразу все перемінилось: скучно, все хочеться кудись іти, а куди - сама не знаю!.. Так цілий день собі я місця не знайшла. Коли ж прийшов він вп'ять - я знов така ж весела стала, і душу - мов після довгої зими - пригріло сонечко весняне!.. Сама не знаю, що зо мною!..

Оксана. Може, той Тарас - який-небудь характерник, що вміє напускати на людей таку болізь, та й напустив оце на тебе?..

Тетяна. О, певно, чари в нього є, та тільки ті не злії чари!.. Ти менш, ніж я, в цім тямшиш! Ходім до мене, коли хочеш.

Оксана. А я дівчат догнать хотіла, щоб з ними погулять. Ходімо лучче й ти до них – чого сидіть у хаті?..

Тетяна. Мені не можна. Скоро прийде той козак Тарас – прощатися... з батьком, то треба дома бути, щоб дати чого їм попоісти...

Кінець ознакомительного фрагмента.

Купити: https://tn.knigapoisk.com/karpenko-kariy_-van/bondar-vna

надано

Прочитайте цю книгу цілком, купивши повну легальну версію: [Купити](#)